

GALG EN SCHAVOT

WEKELIJKSE UITGAVE
PRIJS PER NUMMER : 4 FRANK

Uitgave van
«DE VLAAMSE BOEKHANDEL», Provinciestraat, 42, ANTWERPEN
(Handelsregister van Antwerpen nr 33.297)

Het groot proces van de «Vuylen Bruydegom»

Ditmaal niets over een gemene beurzensnijder, een geduchte struikrover, een bendevoorman, een misselijke moordenaar, over het een of ander schorrimorrie dat alleen van bloed en slijk droomt.

Ik heb het over een doodgewone brasser, over een kerel met een altijd droge keel, een van schuif geren zijn beentjes onder de goed gedekte tafel.

Het gebeurt natuurlijk wel meer dat, als zulke brasser een for-

midabele lading pintjes heeft opgedaan en hij vol als een kanon thuiskomt, zijn halve trouwboek, die niet 't mondje dichthoudt, maar integendeel een paternoster verwijten naar zijn duizelende zotskop slingert, een flinke pandoering geeft.

Nu was er een tijd dat de rechterlijke instanties in het hertogdom Brabant de mening waren toegedaan, dat men Eva's kinderen niet mag afranselen, zelfs niet met een roos, laat staan met een vuurhaak.

De straf, die in Brabant evenzo goed als in Spanje voor dit vergriep uitgesproken werd, be-

stond er in, dat de echtgenoot, die met een al te licht handje op de bult van zijn echtgenote had geklopt, in het publiek moest gebuiteld worden.

De brutale man werd in een deken gelegd en een bepaald aantal malen de lucht ingeslingerd.

Kwam hij van zijn straf af zonder builen of bulten, alhoewel hij enkele keren vrij onzacht op de straatkeien botste, dan bleef hij niet

te min, voor de duur van zijn verder leven, een voorwerp van publieke spot.

Dat juist werd door de opgelegde straf nagestreefd.

Nu moet het eens voorgevallen zijn dat een Antwerpse wapenmaker, zijn mopperende halve trouwboek een flink pak slaag had gegeven. De straf bleef niet lang achterwege. Hij zou gebuiteld worden. Maar een van de buitelaars liet de deken los en de wapenmaker kwam met zulk geweld op een boordsteen terecht, dat hij een schedelbreuk opliep en er zijn kikker bijliet.

Na dit tragisch verloop werd het buitelen met levende, schuldig bevonden vrouwenlagers verboden.

Maar men buitelde, vóór hun woning, een pop. Het was een zinnebeeldige straf, die dezelfde psychologische reacties teweegbracht, als de straf in werkelijkheid uitgevoerd.

Oorspronkelijk, in de eerste helft van de 17^e eeuw, noemde men te Mechelen het mannetje dat aldus gebuiteld werd, de « Vuylen bras », later « de vuylen bruidt ».

Het is slechts lang nadien, op het einde der 18^e eeuw, toen de liedjeszangers met die van Mechelen wat al te zeer de spot dreven en ze voor Maanblussers scholden, dat het volk — niet de officiële bescheiden — de « Vuylen Bras » « Op Signorken » gingen noemen.

Dit gebruik een pop te buitelen was in Brabant tamelijk veel verspreid.

Het gebeurde te Vilvoorde waar de smijtpop « Houp Sassa » genaamd werd, het gebeurde te Humbeek en elders nog.

De legende beweert dat die van Mechelen de Antwerpse smijtpop ontroofden. Die bewering steunt op geen enkel archiefstuk.

In geen geval echter is de Mechelse smijtpop, degene die men tegenwoordig Op Signorken noemt, van Antwerpse oorsprong.

Inderdaad het blijkt uit de Mechelse stadsrekeningen dat zij in 1648 door Valentijn van Lanscroon gebeiteld werd.

Waarom, wanneer toch de Vuylen Bruidt ontegensprekelijk aan Mechelen toebehoort, hebben de Sinjoren er zich van willen meester maken ? Enkel en alleen, zult ge beweren, een reuzenstudentengrap. Mis, want het plan der ontvoering hing allang in de lucht. Bij de studenten sedert verleden jaar. Het zou geschieden eerst op de dag waarop St. Niklaas uitrijdt, dan weer op de dag van Onnozele-kinderen.

Maar ook ergens in een kroeg van het Schipperskwartier werd soortgelijk plan gesmeed. Want zowat drie maanden geleden kwam een werkman uit die volkswijk mij zeer naïef vertellen :

— Wij zijn met twintig vastbesloten kerels en hebben het voornemen Op Signorken aan de Maanblussers te ontstelen en naar Antwerpen over te brengen.

En om mij ervan te overtuigen, dat zij van geen klein gerucht vervaard waren, vertrouwde hij mij toe, dat hij die van Leuven hielp bij het ontvoeren van de Meiboom van de Kiekenfretters.

Ik trachtte de man van zijn voornemen af te brengen, maar toen hij mij verliet, was ik niet zeker dat ik het pleit gewonnen had.

En nu beantwoord ik de door mij gestelde vraag : omdat de Mechelaren hun smijtpop aangewend hebben om de Sinjoren te beschimpen. En dat moest gewroken worden !

HET KASTEEL DER VERDOEMENIS

SILVAIN VAN DER GUCHT

HET KASTEEL DER VERDOEMENIS

door

SILVAIN VAN DER GUCHT

(Vervolg)

Zonder werk, was hij buiten de stad bij een arme landbouwer gaan wonen. Hij had een jachtroer gekocht en was wildstroker geworden. Nu en dan kwam hij in de herberg van Tijdgat een borrel drinken, maar sprak zelden een woord.

Het was toentertijd een stedelijk voorschrift, dat alle herbergen klokslag tien uur moesten gesloten worden, en het was op strenge straf verboden iemand na dit uur drank toe te dienen. Jaspar had zich verscheidene malen in de herberg « De Cipier » bevonden, toen het sluitingsuur reeds was geslagen, maar op de eerste aanmerking, die hem door Tijdgat werd gedaan, had hij zich zonder tegenspraak verwijderd. Hij begaf zich alsdan niet naar huis, maar bleef uren en uren rond de herberg slenteren, waarvan het bezit hem voor altijd gelukkig had kunnen maken.

Tijdgat had er zelf medelijden mede ; maar hij had genoeg met zijn eigen zaken, om zich met die van Jaspar te bemoeien. Hij sloeg dus weinig acht op hem, denkend dat hij niet gevaarlijk was, en ging steeds voort met in zijn herberg de klanten te bedienen en vriendelijk aan te halen met zijn vrolijk gepraat. Zo had hij hun verteld dat een paar van zijn goede vrienden, die in het buitenland woonden, hem nu zouden komen bezoeken, dat deze beiden kunstige aanleggers waren van lustprijelen en tuinen, en dat hij ze zou verzoeken zijn tuin meesterlijk te bewerken.

Inderdaad, de volgende dag kwamen beide personen aan en zij hadden dadelijk de hand aan het werk geslagen. Deze beide tuinbouwers waren niemand anders dan Polfriet en Jan Jokie.

Gans de dag werkten zij in de tuin, maar niet zohaast sloeg het op de stadstoren tien uur, en was het volk uit het huis en de voordeur gesloten, of het drietal daalde in de kelder en begaf zich vlijtig aan de arbeid.

Tijdgat had de onderaardse doorgang aangelegd en werkte ijverig door, terwijl de twee helpers de uitgedolven aarde in manden naar de tuin droegen. Men was aldaar de vijver aan 't delven, zodat niemand zich kon verwonderen, er veel aarde te zien liggen.

Twintig nachten had men nodig om de onderaardse doorgang te voltrekken. Alsdan was alles klaar, ja, zelfs de kelderstenen behoorlijk uitgehold, die hen nog van de heer van Cramshoeven scheidden.

Doch, de nacht was reeds ver gevorderd. Men stelde dan uit tot de volgende nacht, om de grote slag met meer zekerheid te wagen. Men verliet de kelder, om enige uren rust te nemen en alles voor de vlucht in gereedheid te brengen. De grachten, die de wallen omzoomden, stonden niet vol water, en het zou gemakkelijk wezen er langs achter de herberg, die aan de versterking paalde, met de gevangene behoedzaam over te geraken, daar zich aldaar geen schildwacht bevond.

Jokie sprak met een visser af, om met een boot op hen te wachten, die hen over de Schelde brengen zou naar het Belgisch dorp Haluin, waar hun paarden gestald waren.

De Belgische grens is langs daar tamelijk ver van Condé verwijderd. Men kon deze grens op veel kortere afstand langs Pommerœul bereiken, maar daar de Franse overheid zich inbeeldde dat niet één vluchteling zou aarzelen de kortste weg te nemen, om over de grenzen te geraken, werd deze kant zeer streng bewaakt en was daarom veel gevaarlijker dan de andere zijde.

Om tien uur des avonds verhaastte Tijdgat zich de voordeur te sluiten en, terwijl zijn nicht aan de toonbank de potten en glazen reinigde, werkte hij zijn gezellen en plaatsde zich met hen aan tafel.

— Vrienden, zegde hij, hier staan vier geladen karabijnen, acht pistolen, kruit en lood in gereedheid, Om de heer Robrecht van Cramshoeven uit de kerker te halen, hebben wij juist geen vuurwapens nodig, ieder is voorzien van een dolk, maar daar men niet weet wat zou kunnen gebeuren, vind ik het raadzaam ook de pistolen mede te nemen.

— Dit is een goede gedachte, antwoordde Polfriet, want men kan nooit weten of wij ze niet nodig zullen hebben.

— Dat is waar, viel Jan in de rede, want ik ben niet gerust over het gedrag van Jaspar Dekman, die ons nog een kwade poets zou kunnen spelen.

— Bah, antwoordde Tijdgat, die man is niet te vrezen.

— Ik zou hem toch niet al te veel betrouwen, hervatte Jan, de kerel is onnozel, maar toen ik de boot ging bespreken, heb ik horen zeggen dat zijn meisje vandaag met een ander is getrouwd, en Jaspar heeft als een razende zot de straten en velden doorkruist.

— Had hij zijn gramschap op mij willen koelen, meende Tijdgat, hij zou het sinds lang gedaan hebben... Nu is het te laat, wij behoeven hem niet meer te vrezen, de deur is gesloten, en de baan, die wij met onze vluchteling gaan volgen, kan hij niet raden : echter is het goed ons behoorlijk te wapenen en op onze hoede te zijn.

— Er blijft nu nog één moeilijkheid, zegde Jan, namelijk ons met onze wapens over de stadgracht te begeven, zonderdat het buskruit vochtig wordt.

— Ik heb reeds een grote wastobbe in gereedheid gebracht, waar wij alles zullen in leggen, ook mijn kleren, daar ik voornemens ben met de heer Robrecht op mijn rug over de gracht te zwemmen, en, terwijl ik dit werk verricht, stuwt gij beiden, zwemmend, de kuip naar de overkant.

— Bravo ! riep Jan, dit is overheerlijk !

Tijdgat bleef een wijl peinzend staan.

— Mijnheren, zeide hij, wij gaan straks de edelman verlossen en dit huis doen ontvluchten, maar wat gaat er ondertussen van mijn nicht geworden, die hier als meid heeft gediend ? Is het niet wreed, dit schuldeloos meisje, zo gans alleen, aan haar lot over te laten ?

— Inderdaad, antwoordde Polfriet, als men morgen de vlucht van de heer van Cramshoeven zal vernemen, en de onderaardse doorgang volgt en hier in de kelder van de herberg aankomt, zal men Lizet als medeplichtige aanhouden, en misschien wordt zij opgehangen.

(Wordt vervolgd)